

บทที่ 5

ทิศทางและแนวโน้มการพัฒนา อ.ส.ม.ท. ในอนาคต

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน เทคโนโลยีทางข่าวสารข้อมูลได้รับการพัฒนาให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ทำให้การติดต่อสื่อสารในทุกพื้นที่เป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว ไร้ขอบเขต เกิดการพัฒนาผู้ส่งคมสารสนเทศ อันเป็นสิ่งใหม่ที่ท้าทายการรับรู้เรื่องที่เกิดขึ้นบนโลกในลักษณะใหม่ที่กว้างขวางมากขึ้นตามระยะเวลาที่ผ่านมา ทำให้สังคมยุคนี้เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และความต้องการข้อมูลข่าวสารเป็นปรากฏการณ์ของสังคมยุคใหม่ ความจำเป็นในการติดต่ออย่างรวดเร็วได้นำไปสู่การประดิษฐ์เครื่องโทรสาร โทรศัทพ์มือถือ วิทยุติดตามตัว ตลอดจนงานรับสัญญาณดาวเทียมขนาดเล็ก ความต้องการข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจได้นำไปสู่การพัฒนาของสื่อต่าง ๆ เช่น สิ่งตีพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์

สื่อมวลชนเป็นแหล่งกระจายและถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ การพัฒนาในด้านสื่อมวลชนได้นำไปสู่ความตื่นตัวในการแสวงหาความรู้ จนเกิดปรากฏการณ์ที่น่าแปลกใจ คือ การปรากฏของสื่อสิ่งพิมพ์จำนวนมากในสังคมไทย สถานีวิทยุกระจายเสียงหลายร้อยแห่ง สถานีโทรทัศน์จำนวนมาก จนเกือบจะเกินความจำเป็น ทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นว่า คนไทยในปัจจุบันแสวงหาข่าวสารข้อมูลมากกว่าเดิม ผลที่ตามมา คือการแข่งขันในการนำเสนอข้อมูลที่มีเนื้อหาที่ปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการของผู้บริโภคและที่สำคัญ หากสื่อมวลชนใดต้องการความอยู่รอด ก็จำเป็นต้องเสนอข่าวสารข้อมูลที่มีคุณภาพ เนื่องจากสังคมไทยเริ่มละเอียดย่อนในเรื่องคุณภาพมากขึ้น หากสื่อมวลชนใดเสนอข่าวสารที่ไม่มีคุณภาพแล้ว จะไม่สามารถดำรงอยู่ได้ เพราะฉะนั้นพัฒนาการสื่อมวลชนเป็นสิ่งจำเป็นในสังคมไทยขณะนี้ โดยเฉพาะในสังคมไทย ดัชนีการพัฒนากาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ประการหนึ่งก็คือ การพัฒนาสื่อมวลชน ว่าเป็นไปในทิศทางใด

อ.ส.ม.ท. เป็นสถาบันสื่อมวลชนสถาบันหนึ่งในสังคม ที่จำเป็นต้องพัฒนาหรือปรับปรุงตัวเองด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพราะการพัฒนาหรือการปรับปรุงตัวเองนั้น เป็นเครื่องมือหรือวิธีการอย่างหนึ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนการดำรงอยู่ของ อ.ส.ม.ท. ควบคู่กับที่เทคโนโลยียังมีการพัฒนาไม่หยุดยั้ง ภาวะการณ์ทางธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การแข่งขันยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น อ.ส.ม.ท. จำเป็นต้องพัฒนาหรือปรับปรุงตัวเองให้สอดคล้องกับภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าว

อย่างไรก็ตามอนาคตข้างหน้า อ.ส.ม.ท. จะเป็นอย่างไร มีแนวโน้มการพัฒนาไปในทิศทางใด จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับอดีต ปัจจุบันและจากการทำนายอนาคต ทั้งจากที่เป็นเอกสาร และจากการสัมภาษณ์ มาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหาทิศทางการพัฒนาองค์การในอนาคต โดยสามารถจะนำคำให้สัมภาษณ์และคำกล่าวในโอกาสต่าง ๆ ของ นายสงชัย สุนทรวัฒน์ ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่สามารถจะชี้ทิศทางการพัฒนาของ อ.ส.ม.ท. ค่อยไปในอนาคตได้ มาเป็นประเด็นหลัก วิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดของนักคิดต่าง ๆ ที่ได้กล่าวถึงการเป็นองค์การในอุตสาหกรรมสารสนเทศหรือมองสังคมข้างหน้า ตลอดจนมติที่ประชุมของคณะกรรมการบริหาร อ.ส.ม.ท. หรือบอร์ด ในเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดการดำเนินงานกิจการข้างหน้าของ อ.ส.ม.ท. มาประกอบการพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

1. ทิศทางและแนวโน้มด้านความเป็นอิสระทางการเมือง

อ.ส.ม.ท. ผูกพันกับการเมืองมาโดยตลอด และพยายามหลีกเลี่ยงความผูกพันดังกล่าว เพราะโลกได้เปลี่ยนแปลงไปมีลักษณะ "ทั้งโลก" (GLOBAL) ในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อม ประเทศตะวันตกและญี่ปุ่น ที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม แสดงบทบาทโดดเด่นในเวทีโลกนั้น เป็นผลมาจากเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย

ดังนั้นท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงนี้ อ.ส.ม.ท. จำเป็นที่จะต้องปรับตัว ปรับแผน ปรับยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับภาวะที่เป็นจริงพร้อมกับการมองไปยังอนาคตด้วย ทั้งที่ได้มีนักวิชาการ

หลายท่านที่ให้นิยามความคิดเกี่ยวกับความเกี่ยวพันในลักษณะการควบคุมสื่อมวลชน ที่อาจนำมาประยุกต์กับทิศทางการเป็นอิสระทางการเมืองของ อ.ส.ม.ท. ได้ดังนี้

จอห์น ไนซ์บิคค์ และแพทริเซีย อเบอร์ดีน (เมกาเทรนด์ 2000 ,1990) ได้กล่าวว่า เกือบเป็นไปไม่ได้เลยที่จะ "บัญชาการ" งานข้อมูลข่าวสาร เพราะงานข้อมูลข่าวสารเป็นงานที่ใช้สมอง ไม่ใช่แรงงานที่ซ้ำ ๆ เหมือนเครื่องจักร "งาน" ในความหมายใหม่คือ "สิ่งที่เกิดขึ้นในหัวสมองของคนที่ใช้ระบบเครื่องปั้น ในที่ประชุม หรือที่รับประทานอาหารกลางวัน งานคือวิธีที่พวกเขาสื่อสารกับลูกค้า สิ่งที่เขาเขียนบันทึก สิ่งที่เขาพูดในที่ประชุม

เสถียร เศษประทับ (สื่อมวลชนกับการเมือง ,2536) ได้กล่าวว่า ในประเทศที่ปกครองด้วยปรัชญาการเมืองแบบประชาธิปไตย การสื่อสารจะมีบทบาทสำคัญในการช่วยก่อให้เกิดการเห็นพ้องต้องกัน ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างภาคหรือส่วนต่าง ๆ ของสังคมที่แตกต่างกัน และช่วยอำนวยความสะดวกและเป้าหมายร่วมกันของสังคม สื่อในการสื่อสารจะทำหน้าที่ในการถ่ายทอดข่าวสารกลับไปกลับมาระหว่างผู้ที่ปกครองและผู้ที่ถูกปกครอง ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนจำนวนมากเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์ส่วนรวม และเพื่อคอยสอดส่องตรวจตราการบริหารงานของรัฐบาล นอกจากนี้สื่อของการสื่อสารยังทำหน้าที่ช่วยสร้างความคิดเห็นให้แก่ประชาชน ด้วยเหตุนี้รัฐบาลในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยจึงให้เสรีภาพในการแสวงหาข่าวสาร และไม่ผูกขาดการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์สื่อแห่งการสื่อสาร

จอห์น ไนซ์บิคค์ และแพทริเซีย อเบอร์ดีน (เมกาเทรนด์ 2000 ,1990) กล่าวว่าไว้ว่า ทุกวันนี้เผด็จการเป็นไปได้อย่าง เนื่องจากไม่อาจควบคุมการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารได้ เหมือนแต่ก่อน อย่างเช่นที่เป็นอยู่ในยุโรปตะวันออก ในยุคที่ข้อมูลข่าวสาร ถูกกระจายสู่ทั้งโลก อย่างรวดเร็วทางโทรทัศน์ เผด็จการอย่างเฟอร์ดินานด์ มาร์กอส จึงไม่สามารถ "พลิกสถานการณ์" จากผลการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยได้ พวกเขาคนที่กรุงปักกิ่ง แม้ว่าจะกล้าสังหารสังฆิกษามากองเลือดที่จัตุรัสเทียนอันเหมิน แต่หากเป็นเมื่อสิบปีก่อนหน้านั้น ขบวนการนักศึกษาจะไม่มีทางเคลื่อนถึงลานกว้างแห่งนั้นแน่

เมื่อนำมาพิจารณากับ อ.ส.ม.ท. พบว่า ตลอดระยะเวลาที่นายสงชัย สุนทรวัฒน์
 ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. เข้ามาบริหารงานนั้น สามารถพัฒนากิจการของ อ.ส.ม.ท. ให้ก้าวหน้าขึ้นมา
 ได้ระดับหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงรายการข่าว จนทำให้ได้รับความนิยมจากประชาชนขึ้นมาอีกครั้ง
 และได้รับรางวัลโทรทัศน์ทองคำประจำปี พ.ศ. 2537 หรือการยกเลิกวิธีการประมูลเช่าเวลาทิ้งของ
 สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เปลี่ยนมาใช้วิธีการคัดเลือกรายการที่มีคุณภาพแทน
 รวมทั้งตัดรายการเพลงที่เสนอในช่วงภาคกลางวันออกไป และหารายการที่หลากหลายมาแทน ซึ่งส่งผล
 ให้ภาพลักษณ์ขององค์การดีขึ้น และยังทำให้องค์การมีรายได้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย โดยสาเหตุที่สำคัญที่
 ทำให้กิจการของ อ.ส.ม.ท. ก้าวหน้าขึ้นดังกล่าว มาจากการไม่เข้ามาแทรกแซงทางการเมืองของ
 นายบัญญัติ บรรทัดฐาน รองนายกรัฐมนตรี และนายเทอดพงษ์ ไชยนันทน์ รัฐมนตรีประจำสำนัก
 นายกรัฐมนตรี ซึ่งมีหน้าที่ในการควบคุมดูแล อ.ส.ม.ท. โดยตรง ได้มีนโยบายที่จะให้นายสงชัย
 เข้ามาบริหาร อ.ส.ม.ท. ในฐานะนักบริหารไม่ใช่ข้าราชการเมือง ซึ่งนายสงชัย ได้กล่าวกับพนักงาน
 และสื่อมวลชนอยู่เป็นประจำว่า "ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ทั้งรองบัญญัติ และรัฐมนตรีเทอดพงษ์ ไม่เคย
 มีคำสั่งให้ทำอะไรหรือไม่ให้ทำอะไรนับแต่ครั้งเดียว ปลอมนำให้คู่คณพิณิจบริหารกันไปโดยกำชับ
 เพียงอย่างเดียวว่า ให้ อ.ส.ม.ท. เป็นประโยชน์กับประชาชนทั่วทั้งประเทศให้ได้"

หากผู้ควบคุมดูแลมีนโยบายกับ อ.ส.ม.ท. เช่นนี้ย่อมเป็นผลดีต่อประชาชนและองค์การ
 เนื่องจาก อ.ส.ม.ท. เป็นสื่อมวลชนของรัฐ ที่ทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ
 เป็นหลัก ไม่ใช่เป็นของรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลที่ผ่านมามักจะเข้าใจไขว้เขวว่า อ.ส.ม.ท. เป็นสื่อมวลชน
 ของรัฐบาล ต้องสนองตอบค่อนนโยบายของรัฐบาล เป็นการเข้าใจที่ผิด เพราะรัฐบาลเป็นส่วนหนึ่ง
 ของรัฐ ผู้มีอำนาจสูงสุดคือประชาชน ต้องคำนึงถึงประชาชนเป็นหลัก การที่จะให้ อ.ส.ม.ท. มีอิสระ
 ในการดำเนินกิจการมากขึ้นแค่ไหน ผู้ควบคุมดูแลต้องเข้าใจในจุดนี้ เพราะเมื่อมีอิสระโดยไม่ถูก
 แทรกแซงจากผู้ควบคุมแล้ว การบริหารงานตลอดจนการดำเนินกิจการจะมีอิสระมากขึ้น สามารถให้บริการ
 ข้อมูลข่าวสารได้ในทุก ๆ ด้าน โดยประชาชนจะเป็นผู้พิจารณาตัดสินใจเองว่า จะรับหรือไม่รับข่าวสาร
 ด้านใดบ้าง เพราะฉะนั้น อ.ส.ม.ท. ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต จะเป็นองค์การสื่อสารมวลชน
 แห่งประเทศไทย ได้เหมือนชื่อขององค์การ ถ้ารัฐบาลที่ควบคุมดูแลอยู่มีนโยบายเช่นนี้

นายสงชัย สุนทรวัฒน์ ผู้อำนวยการองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) ให้สัมภาษณ์อีกว่า อ.ส.ม.ท. ถูกจำกัดอยู่ด้วยการที่ อ.ส.ม.ท. จัดตั้งขึ้นมาด้วยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนรัฐบาล อ.ส.ม.ท. ก็จะถูกแทรกแซงด้วยการเมืองอยู่ตลอดเวลา โดยการเปลี่ยนแปลงแก้ไขพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ซึ่งจะเป็นผลให้เกิดอุปสรรคต่อการบริหารงานของ อ.ส.ม.ท. ซึ่งเมื่อเร็ว ๆ นี้ ทางคณะกรรมการบริหารงบประมาณของสภามันทรายุทธ ได้เชิญผมไปชี้แจงการใช้งบประมาณประจำปีของ อ.ส.ม.ท. และได้ขอซึ่งความคิดเห็นในการบริหารงาน ซึ่งผมก็ได้ชี้แจงไปตามที่กล่าวมา โดยทางคณะกรรมการบริหารงบประมาณ ซึ่งมีทั้งพรรครัฐบาลและพรรคมฝ่ายค้านได้ให้การสนับสนุนเต็มที่ที่จะให้ อ.ส.ม.ท. ร่างเป็นพระราชบัญญัติขึ้นมา และในร่างดังกล่าวให้กำหนดวัตถุประสงค์และหน้าที่หลักของ อ.ส.ม.ท. ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่ากิจการใดที่ อ.ส.ม.ท. ควรทำแต่ไปเข้าซ้อนกับหน่วยงานอื่น เช่น กรมไปรษณีย์โทรเลข การสื่อสารแห่งประเทศไทย หรือกรมประชาสัมพันธ์ ก็จะต้องกำหนดสัดส่วนออกมาให้ชัดเจน

ทั้งนี้ทิศทางและแนวโน้มด้านความเป็นอิสระทางการเมืองของ อ.ส.ม.ท. ในอนาคตนั้น สิ่งสำคัญอยู่ที่การไม่เข้ามาแทรกแซงของฝ่ายการเมือง โดยเฉพาะรัฐบาล หากการเมืองไม่เข้ามาแทรกแซง อย่างเช่นในปัจจุบัน การบริหารงานและการดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท. จึงจะมีอิสระมากขึ้น อันจะเป็นผลให้ อ.ส.ม.ท. มีการพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว เพราะมุ่งแต่เพียงการพัฒนาเพื่อประเทศชาติและประชาชน ไม่ได้มุ่งสนองความต้องการฝ่ายการเมืองด้วย ซึ่งย่อมทำให้ อ.ส.ม.ท. ขาดความเป็นอิสระ

ในอนาคต หาก อ.ส.ม.ท. มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างไม่ว่าจะเป็นรัฐวิสาหกิจที่ดี หรือการแปรสภาพเข้าตลาดหลักทรัพย์ การบริหารและการดำเนินงานคงจะมีอิสระมากขึ้นไปอีก เพราะจะมีบุคคลภายนอกเข้ามาช่วยบริหารและตรวจสอบการดำเนินงานด้วย

นอกจากนี้ การเปิดสถานีวิทยุโทรทัศน์เพิ่ม การดำเนินกิจการเคเบิลทีวี และกิจการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมที่หลากหลายในอนาคต จะมีส่วนสนับสนุนให้ อ.ส.ม.ท. มีอิสระจากการเมืองมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ หากฝ่ายการเมืองใช้ อ.ส.ม.ท. เป็นเครื่องมือของตนเองแล้ว ประชาชนจะรู้

ได้โดยทันที เพราะประชาชนไม่ได้ดูหรือฟังเฉพาะสื่อของ อ.ส.ม.ท. เพียงอย่างเดียว สื่ออื่น ๆ ยังมีให้ประชาชนเลือกรับอีกมากมาย หาก อ.ส.ม.ท. เสนอข่าวสารที่บิดเบือนจากความเป็นจริง อ.ส.ม.ท. จะขาดความเชื่อถือจากประชาชนทันที อย่างเช่น กรณีที่เกิดขึ้นกับสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 5 และช่อง 7 เมื่อครั้งเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ที่ทางช่อง 5 และช่อง 7 เสนอข่าวสารบิดเบือนความเป็นจริงตลอดเวลา ในขณะที่ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. พยายามรายงานความเป็นจริงให้ประชาชนรับทราบ เพราะฉะนั้นในอนาคต เมื่อมีการเปิดสถานีวิทยุโทรทัศน์เพิ่ม มีการรับภาพโทรทัศน์จากดาวเทียม โดยตรง ทั้งของดาวเทียมไทยและต่างประเทศ มีการรับภาพจากเคเบิลทีวี มีการติดต่อสื่อสารด้วยวิทยุมือถือคุณภาพสูง ฝ่ายการเมืองย่อมไม่สามารถแทรกแซงหรือครอบงำสื่อได้อีกต่อไป เพราะนั่นหมายถึงการทำลายภาพลักษณ์และความศรัทธาของประชาชน

อย่างไรก็ตาม ในอนาคต อ.ส.ม.ท. คงต้องแก้ไขพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ในส่วนของการควบคุมจากฝ่ายการเมือง ให้ปลอดจากการแทรกแซงทางการเมือง ดังเช่นในสมัย นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี แต่การดำเนินการดังกล่าวนี้ ไม่มีหลักประกันได้เลยว่า รัฐบาลจะไม่ใช้อำนาจกับ อ.ส.ม.ท. อีก เพราะหากรัฐบาลใดต้องการมีอำนาจใน อ.ส.ม.ท. จะสามารถแก้ไขพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งใหม่ได้ทันที เพราะฉะนั้นทิศทางที่เป็นไปได้มากที่สุดมีอยู่ด้วยกัน 2 ประการ คือ การปรับเปลี่ยนกฎหมายจัดตั้งองค์การจากการตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งมาเป็นการตราพระราชบัญญัติแทน เช่นเดียวกับหน่วยงานรัฐวิสาหกิจอื่น เพราะการแก้ไขพระราชบัญญัติเป็นไปได้ยากกว่า เนื่องจากต้องขอความเห็นชอบจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภากัน 3 วาระ ในขณะที่การตราพระราชกฤษฎีกาดำเนินการเพียงขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเท่านั้น ซึ่งขณะนี้ อ.ส.ม.ท. ได้เตรียมดำเนินการแล้ว โดยได้จัดตั้งทีมงานขึ้นมา และให้นายสมจิต นนทคุณ รองผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. ที่จะเกษียณอายุราชการในสิ้นปีงบประมาณ 2537 นี้มาเป็นที่ปรึกษา มีหน้าที่รวบรวมพระราชบัญญัติการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจอื่น ๆ มาศึกษา ซึ่งการจัดตั้งทีมงานขึ้นมาดังกล่าว ทางคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. ได้รับทราบแล้วและเห็นชอบด้วยพร้อมสนับสนุนให้ อ.ส.ม.ท. ดำเนินการในเรื่องนี้ต่อไปโดยเร็ว

2. ทิศทางและแนวโน้มด้านองค์กร

นักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์การข่าวสาร ในยุคสังคมข่าวสารที่กำลังจะมาถึงในระยะเวลาอันใกล้นี้ ไว้มากมาย อาทิ

อนู สุภาภิรมย์ (ความคิดเรื่องสังคมข่าวสาร , 2532) กล่าวว่าไว้ว่า ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากการขยายตัวทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา และวัฒนธรรม ทำให้เกิดความต้องการ "ข่าวสาร" อย่างมากมายในทุกวงการ ลักษณะเด่นของสังคมข่าวสาร ก็คือ ปริมาณและระดับการไหลเวียนของข่าวสารสูงมาก ข่าวสารได้แพร่กระจายไปในทุกระดับ ทุกทิศทาง ในหลากหลายรูปแบบโดยผ่านสื่อที่ทันสมัยในยุค HIGH-TECH ทั้งสื่อทั่วไปและสื่อมวลชน

ALVIN TOFFLER (POWERSHIFT, 1988) กล่าวว่าไว้ว่า "สื่อมวลชน" ในยุคสังคมข่าวสาร เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งรูปแบบของรายการ และลักษณะการใช้สื่อ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีการจัดระบบการหาแหล่งข่าวในลักษณะของ "เครือข่าย" (NETWORK) ทั่วโลก ในขณะที่เทคโนโลยียุคดาวเทียมนำไปสู่การกระจายข่าวสารครอบคลุมพื้นที่ทั่วโลก (GLOBALIZATION)

สังคมในยุคว่าสารทำให้วงการต่าง ๆ เกิดการแข่งขันทั้งธุรกิจ การเมือง การศึกษา การจัดระบบของโลกกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบใหม่ NEW WORLD ORDER ที่มีลักษณะของการรวมตัวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม "ความต้องการข่าวสาร" ในสังคมเกิดขึ้นทุกระดับและทุกวงการ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันเกือบทั่วโลก

ซีสนันท์ นันทพันธ์ (ข่าวสารคืออำนาจ , 2537) กล่าวว่าไว้ว่า สื่อมวลชนจะต้องปรับปรุงตนเองเพื่อให้ก้าวหน้าทันต่อความเปลี่ยนแปลงและความอสุภสุภาวเห็นของคนในสังคม ธุรกิจในวงการสื่อมวลชนจึงมีทั้งธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่ และธุรกิจที่จะต้องล้มสลายไปตามกาลเวลา เพราะในวงการธุรกิจสื่อมวลชนมีการแข่งขันกันสูงมาก ไม่แพ้ธุรกิจอื่น ๆ

สำหรับ อ.ส.ม.ท. นั้น จากการให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชนของ นายโกวิทช์ โปษยานนท์ ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านเศรษฐกิจและการคลังระดับ 11 ประจำกระทรวงการคลัง ในฐานะเลขานุการ คณะกรรมการติดตามการดำเนินงานตามนโยบายการบริหารงานรัฐวิสาหกิจ เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2537 ว่า คณะกรรมการฯ กำลังคัดเลือกบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ จำนวน 10 ราย เพื่อร่วมกับ บริษัทไทยเรตติ้ง แอนด์ อินฟอร์เมชั่น เซอร์วิส จำกัด (ทริส) และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) เพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานบริหารงานของรัฐวิสาหกิจสาขารัฐอุปโภคและสาธารณูปการ จำนวน 8 แห่ง ว่าสามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นรากฐานในแนวทางการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่อไป โดยในจำนวนรัฐวิสาหกิจทั้ง 8 แห่งนี้มี อ.ส.ม.ท. รวมอยู่ด้วย แสดงให้เห็นว่า รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนที่ต้องการแปรรูปรัฐวิสาหกิจหลังจากที่ประสบความสำเร็จในการแปรรูปบริษัทการบินไทย จำกัด ไปก่อนหน้านี้ และขณะนี้ อ.ส.ม.ท. กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณา เพื่อการแปรรูปไว้ด้วยเช่นเดียวกัน

โดยนายสงฆ์ สุนทรวัฒน์ ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. กล่าวกับพนักงานในโอกาสสรุปผลการดำเนินงานประจำปี 2537 เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2537 ว่า "การแปรสภาพ อ.ส.ม.ท. เข้าตลาดหุ้น อยู่ในความคิดของคน แต่ปัจจุบันนี้ต้องทำ อ.ส.ม.ท. ให้สะอาด ให้ชัดเจนเสียก่อน วันไหนพร้อมที่จะเข้าตลาดหุ้น ก็สามารถเข้าได้ทันที"

สำหรับการเป็นรัฐวิสาหกิจของ อ.ส.ม.ท. ที่ผ่านมา อ.ส.ม.ท. ได้ใช้ระเบียบหรือกติกาในการทำงานเหมือนกันหมด ทำให้ขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะงานด้านข่าว จะใช้ระเบียบในการทำงานเหมือนงานด้านอื่นไม่ได้ เพราะงานข่าวเป็นงานที่ต้องติดตามสถานการณ์ของบ้านเมือง ไม่มีเวลา และไม่มีปริมาณงานที่แน่นอน หากทำตามระเบียบการเป็นรัฐวิสาหกิจแล้ว การเสนอข่าวจะเหมือนกับช่อง 11 คือทำตามเวลาราชการ ได้แค่ไหนแค่นั้น ซึ่งขณะนี้ทาง อ.ส.ม.ท. จึงได้มีการเชิญอาจารย์จากมหาวิทยาลัยหลายแห่ง และนักวิชาการจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (กพ.) มาร่วมพิจารณาถึง ระบบการทำงานทั้งองค์การ ทั้งในแง่จุดดีและจุดเสีย ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งคาดว่าหลังจากสรุปข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว อาจมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและระบบการทำงานของ อ.ส.ม.ท. อีกครั้ง

"เดิม อ.ส.ม.ท. ทำงานกันแบบพนักงานรัฐวิสาหกิจ แต่การปรับเปลี่ยนแนวทางครั้งนี้ ถึงแม้จะไม่ใช่ของใหม่ แต่เป็นการหาวิธีการที่เหมาะสมเข้ามาในองค์กร คาดว่าจะเป็นส่วนผลักดันให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานใหม่ขึ้นมา และหลังจากปรับปรุงระบบการทำงานจนเป็นที่ลงตัวแล้ว เชื่อว่าภายใน 2 ปี ข้างหน้า อ.ส.ม.ท. จะสามารถสู้ธุรกิจภาคเอกชนได้" (นายแสงชัย สุนทรวัฒน์ กล่าวกับพนักงานในการแถลงผลการดำเนินงานในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ.2537)

อย่างไรก็ตามในการปรับโครงสร้างและระบบการทำงานของ อ.ส.ม.ท. ใหม่ในครั้งนี้ จะมีการแยกแยะลักษณะงานออกอย่างชัดเจน และสร้างระเบียบปฏิบัติให้สอดคล้องกับการทำงานในแต่ละฝ่าย เนื่องจาก อ.ส.ม.ท. เป็นหน่วยงานประชาสัมพันธ์และในอนาคตเริ่มที่จะขยายงานออกไปครอบคลุมพื้นที่ทั่วโลก จึงต้องมีกระบวนการประชาสัมพันธ์ที่เข้มแข็งและมีพนักงานต่างประเทศ และอีกหน่วยงานหนึ่งที่จะจัดตั้งขึ้นเป็นหน่วยงานใหม่ คือ หน่วยกิจกรรมพิเศษในระดับสำนัก เพื่อดูแลและรับผิดชอบทางด้านกิจการร่วมดำเนินการกับ อ.ส.ม.ท. ทั้งหมด โดยการรวมฝ่ายตรวจสอบและฝ่ายกฎหมาย เข้าไปด้วยภายใต้ชื่อ "สำนักสิทธิประโยชน์"

จากการประชุมคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. ครั้งที่ 6/2537 เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.2537 โดยที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้ อ.ส.ม.ท. จัดทำแผนพัฒนากิจการระยะยาวในอนาคต ที่มีลักษณะเป็นทิศทางการพัฒนาองค์กรของ อ.ส.ม.ท. ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะการขยายตัวของธุรกิจด้านสื่อสารมวลชน และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่ อาจเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งให้สามารถแข่งขันกับการให้บริการของสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่องอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยภาคเอกชน

นอกจากนี้ที่ประชุมยังมีมติ เกี่ยวกับการจัดทำแผนวิสาหกิจของ อ.ส.ม.ท. ในปีงบประมาณ 2538-2542 ว่า ควรกำหนดระยะเวลาของแผนให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเฉพาะในช่วงของแผนฉบับที่ 7 และฉบับที่ 8 ทั้งนี้อาจกำหนดไว้ในกลยุทธ์หรือยุทธวิธีของแผน และให้ อ.ส.ม.ท. สอบถามถึงความถูกต้องในการปรับรอบระยะเวลาของแผนวิสาหกิจจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ทั้งนี้แผนวิสาหกิจควรมีเนื้อหาที่สะท้อนบทบาทของ อ.ส.ม.ท. ให้สอดคล้องกับ กระแสโลกาภิวัตน์ (GLOBALIZATION MOVEMENT) และสังคมข่าวสาร อันเนื่องมาจาก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการสื่อสาร ซึ่งถือว่าการเริ่มทศวรรษที่ 21 โดยเฉพาะประเด็น สำคัญระดับโลก 3 ประการ คือ ค่านิยมประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการให้ข่าวสารข้อมูลเพื่อสร้างพื้นฐานความเข้าใจอย่างถูกต้องของประชาชนที่มีต่อ ความสัมพันธ์ของประเทศไทยกับประชาคมโลก ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางการเมือง การค้า และเศรษฐกิจ ของประเทศ การวางแผนความมองออกไปในระยะยาว มิใช่จำกัดเฉพาะ 3-5 ปี โดยเฉพาะด้าน เทคโนโลยีการสื่อสาร ต้องมองอีก 5 ปี 10 ปี หรืออีก 20 ปีข้างหน้า

จากแผนวิสาหกิจประจำปีงบประมาณ 2538-2542 ของ อ.ส.ม.ท. ได้กำหนดนโยบาย ด้านการพัฒนางองค์การไว้ดังนี้

(1) พัฒนาโครงสร้างองค์การ ระบบการจัดการ การบริหารงาน บุคลากร และเทคโนโลยี ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องและเอื้ออำนวยต่อการเป็นสื่อสารมวลชนของรัฐ สามารถแข่งขัน ในเชิงธุรกิจ และก้าวไปสู่การเป็นรัฐวิสาหกิจที่ดี ตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลัง

(4) เป็นองค์กรที่มีภาพลักษณ์ที่ดีและเป็นที่ยอมรับของประชาชน

ทิศทางและแนวโน้มด้านองค์การของ อ.ส.ม.ท. ในอนาคต คงหลีกเลี่ยงไม่พ้น การที่จะต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์การใหม่ ให้สอดคล้องกับภาวะการขยายตัวของธุรกิจ ด้านสื่อสารมวลชน การขยายตัวของระบบเศรษฐกิจการค้า และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทาง การสื่อสาร ซึ่งจากการสัมภาษณ์นายแสงชัย ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. และจากเอกสารทั้งที่เกี่ยวกับ อ.ส.ม.ท. โดยตรงและโดยอ้อม ตลอดจนแนวความคิดของนักคิดต่าง ๆ จะได้ข้อสรุปตรงกันใน เรื่องของการปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์การ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การพัฒนางองค์การเพื่อให้สามารถ แข่งขันกับธุรกิจสื่อสารมวลชนอื่นได้ไม่ว่าจะเป็นของภาครัฐและเอกชน

อย่างไรก็ตามการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของ อ.ส.ม.ท. ที่จะเกิดขึ้นและมีความเป็นไปได้มากที่สุดในอนาคตอันใกล้ คือการเป็น "รัฐวิสาหกิจที่ดี" หรือ "รัฐวิสาหกิจขั้นดี" โดยที่ อ.ส.ม.ท. ได้ทำการศึกษาในรายละเอียดต่าง ๆ ของการขอเป็นรัฐวิสาหกิจที่ดีแล้ว ได้ข้อสรุปว่า ผลจากการศึกษา อ.ส.ม.ท. สามารถเป็นรัฐวิสาหกิจที่ดีได้ แต่ต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของค่าล่วงเวลาให้สั้นลงกว่าเดิม กล่าวคือ ในระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนดการเป็นรัฐวิสาหกิจที่ดี 5 ข้อ นั้นมีข้อหนึ่งระบุว่า จะต้องมีค่าใช้จ่ายบุคคลต่อค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินเดือนพนักงาน แต่ปัจจุบัน อ.ส.ม.ท. มีภาระค่าล่วงเวลาในจำนวนที่สูง โดยเฉลี่ยแล้วประมาณร้อยละ 30-35 ของเงินเดือน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ทำให้ อ.ส.ม.ท. ต้องหาแนวทางลดค่าใช้จ่ายในเรื่องของค่าล่วงเวลาใหม่ ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างการปรับปรุงและทำความเข้าใจกับพนักงาน

สำหรับการปรับโครงสร้างการเป็นรัฐวิสาหกิจที่ดีนั้น จะทำให้การประกอบกิจการของ อ.ส.ม.ท. มีความคล่องตัวมากขึ้น และสามารถแข่งขันกับธุรกิจสื่อสารมวลชนอื่น ๆ ได้พอสมควร จากเดิมการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจทุกแห่ง จะอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงการคลัง โดยใกล้ชิด ทำให้การดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเงิน การลงทุน จะต้องขออนุมัติก่อนเป็นประจำซึ่งไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ที่เน้นความคล่องตัวเป็นหลักในการประกอบธุรกิจแบบแข่งขัน ทางกระทรวงการคลังจึงหากทางกระจายอำนาจให้กับรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้มีความคล่องตัวมากขึ้น จึงเกิดคำว่า "รัฐวิสาหกิจที่ดี"

นอกจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเป็น "รัฐวิสาหกิจที่ดี" ในระยะเวลาอันใกล้แล้ว หลังจากนั้น อ.ส.ม.ท. คงจะแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชน โดยการเข้าตลาดหลักทรัพย์ตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลจะใช้เวลาประมาณ 4 เดือน ในการศึกษาความเป็นไปได้ในการแปรรูป อ.ส.ม.ท. ตามที่นายโกวิท ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งการเข้าตลาดหลักทรัพย์ ย่อมมีประโยชน์ต่อ อ.ส.ม.ท. หลายด้าน เช่น การบริหารงานที่มีผู้ถือหุ้นมาร่วมด้วย มีระบบตรวจสอบจากคนภายนอกที่มีคุณภาพ พนักงานสามารถมีส่วนร่วมในกิจการทำให้มีกำลังใจในการทำงานมากขึ้น และที่สำคัญสามารถระดมทุนเพื่อนำเงินจำนวนมากมาใช้ในการขยายกิจการได้โดยง่าย ไม่ต้องรอขออนุมัติจากรัฐบาล หรือกู้เงินให้เป็นหนี้ โดยเฉพาะกิจการสื่อสารมวลชนต้องใช้จ่ายเงินลงทุนสูงและต้องใช้จ่ายเงินตลอดเวลา

ตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ปัจจุบันมีรัฐวิสาหกิจที่เข้าตลาดหลักทรัพย์แล้วได้แก่ บริษัทการบินไทย และที่กำลังเตรียมตัวเข้าตลาดหลักทรัพย์อีกหลายแห่ง

ในส่วนของการพัฒนาบุคลากรนั้น นายสงชัย สุนทรวัฒน์ ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. ได้กล่าวในการแถลงผลการดำเนินงานในรอบ 1 ปีด้วยว่า "การบริหารบุคคลหรือการพัฒนาบุคคล ถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาองค์การ การพัฒนาหัวหน้าหน่วยงาน การปลูกใจให้คนทำงานได้ การโน้มน้าวจิตใจพนักงานด้วยกันให้ทำงานร่วมกัน และในทิศทางเดียวกันได้ คือหัวใจหลัก จะต้องมีการพัฒนาบุคคลให้มากขึ้นเรื่อย ๆ ต้องสร้างคนไปรอ ซึ่งจะทำได้ภายในอีก 5 ปี ข้างหน้า จะมีใครมารับงานตรงนี้ สามารถกำหนดได้ว่าใครจะมาเป็นหัวหน้าแผนกนี้ อนาคตของ อ.ส.ม.ท. ของกิจการทั้งหมดอยู่ที่พนักงาน พนักงานต้องหวงแหน ต้องหนึ่งในสังกัดสี่ จะต้องรวมกัน และต้องช่วยกันคิด ช่วยกันพานโยบายที่จะบริหารงาน นโยบายควรจะมาจากความคิดของพนักงานทั้งหมด"

เมื่อ อ.ส.ม.ท. เป็นรัฐวิสาหกิจที่ดี ย่อมทำให้ อ.ส.ม.ท. มีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ สามารถกำหนดตำแหน่งและอัตรากำลังด้วยตนเอง โดยไม่ต้องขออนุมัติจากกระทรวงการคลัง อีกทั้งยังสามารถกำหนดโครงสร้างเงินเดือนและรางวัลความดีความชอบได้อีกด้วยการดำเนินการดังกล่าวจะทำให้ อ.ส.ม.ท. สามารถวางแผนด้านบุคลากรได้อย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ สามารถกำหนดลักษณะงานให้เหมาะสมกับคน อันจะส่งผลให้พนักงานมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน

แนวโน้มนโยบายและการพัฒนาบุคลากรของ อ.ส.ม.ท. ในอนาคต จึงมุ่งไปที่การเห็นความสำคัญของบุคลากรในองค์การเป็นอันดับแรก การวางแผนนโยบายการดำเนินงาน ซึ่งการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพต้องมีการระดมความคิดจากพนักงานทุกระดับ อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ บุคลากรทุกคนในองค์การย่อมมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน เพราะหากทุกคนช่วยกันทำให้องค์การเจริญก้าวหน้า ผลประโยชน์ก็จะย้อนกลับมาสู่ทุกคน

3. ทิศทางและแนวโน้มด้านเศรษฐกิจ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดในเรื่องเศรษฐกิจกับองค์การที่ทำหน้าที่สื่อสารมวลชนไว้อย่างน่าสนใจหลายประการ สรุปได้ดังนี้

จอห์น ไนซ์บิตต์ และแซทริเชีย อเบอร์ตัน (เมกาเทรนด์ 2000 ,1990) กล่าวไว้ว่า ข้อมูลข่าวสาร หรือ "สารสนเทศ" ได้ก้าวขึ้นมาเป็น "สินค้า" สำคัญมากขึ้นทุกที และทำท่าว่าจะกลายเป็นสินค้าหลัก เค็ดวิน ไมซ์ฮาธาทรนแทรกเตอร์ แค็ชชอช "ไอเด็ช" ขนาดผลิตภัณฑ์ซึ่งเล็กถึงเขาก็ยังสะดวกในการลำเลียงขนส่ง ลักษณะดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ผลักดันให้เศรษฐกิจโลกก้าวสู่ความเป็นหนึ่งเดียวรวดเร็วขึ้น

ยุคหลังสงครามโลกได้สิ้นสุดลงแล้ว ในทศวรรษ 1980 ทัวทั้งโลกได้เปลี่ยนจากการลงทุนลงแรงในด้านเสริมความมั่นคงทางทหาร มาเป็นสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ เกมใหญ่ในทศวรรษ 1990 คือ "การทำให้เป็นแบบทั้งโลก" อำนาจทางเศรษฐกิจจะครองความยิ่งใหญ่กว่าอำนาจทางการทหาร และเป็นตัวชี้ขาดว่าประเทศหนึ่งประเทศใดจะมีบทบาทและอิทธิพลแค่ไหน เพียงไรหรือไม่

ในเศรษฐกิจที่เป็นแบบ "ทั้งโลก" (GLOBAL) ไม่มีประเทศใด สามารถยืนอยู่ได้อย่างโดดเดี่ยว เพราะการเปิดประเทศ และอาศัยแค่เศรษฐกิจภายในของตนเอง เพราะจะทำให้ตนเองล้าหลังกว่าคนอื่น ไม่มีหวังที่จะแข่งขันกับคนอื่นได้ ในช่วงการเบ่งบานของเศรษฐกิจโลกทวิภาคที่สำคัญที่ทำให้ประเทศหรือบริษัทอยู่ในฐานะได้เปรียบคือ คน คุณภาพ และลักษณะประดิษฐ์คิดสร้างของคนที่มีอยู่กำหนดให้ประเทศหรือบริษัทที่อยู่ในโลกเศรษฐกิจข้อมูลข่าวสารยุคใหม่ สามารถทำอะไรที่แตกต่างไปจากผู้อื่นได้

ALVIN TOFFLER (Powershift, 1988) กล่าวไว้ว่า สื่อมวลชนพยายามมุ่งเป้าหมายผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม มากขึ้นเพื่อให้ "ข่าวสาร" ได้รับความสนใจจากคนแต่ละกลุ่มโดยเฉพาะ เนื่องจากความหลากหลายของ "สื่อ" และ "สาร" ที่มีมากจนไม่สามารถจะรับได้ทั้งหมด

ในการดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท. นั้น ต้องประกอบกิจการแข่งขันกับภาคเอกชนที่มีความคล่องตัวในการลงทุนสูง และปรับตัวตามสภาวะที่เปลี่ยนแปลงได้ดีกว่า ในขณะที่ อ.ส.ม.ท. ต้องลงทุนขยายงานด้วยเงินทุนของตัวเอง โดยไม่เคยได้รับเงินอุดหนุนหรือสิทธิพิเศษใด ๆ จากรัฐบาล เพราะฉะนั้นการลงทุนขยายงานในด้านต่าง ๆ จึงเป็นไปด้วยความระมัดระวังและประหยัด ทำให้ อ.ส.ม.ท. กระทบกระเทือนในด้านรายได้เป็นอย่างมาก ในขณะเดียวกันในแต่ละปี ยังต้องทำหน้าที่การให้บริการแก่รัฐในการถ่ายทอดจากรัฐสภา กิจกรรมของรัฐ ส่วนราชการ และสาธารณประโยชน์ ซึ่งกิจกรรมที่เป็นประโยชน์เหล่านี้ อ.ส.ม.ท. ต้องให้บริการโดยไม่มีรายได้ ในขณะที่ต้องมีภาระในการลงทุน

สำหรับกรณีการเป็นเจ้าของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ที่หลายฝ่ายอาจมองว่าเป็นสิทธิพิเศษและนำมาแสวงหาผลประโยชน์ได้อย่างมากนั้น ไม่สามารถกระทำได้โดยอิสระเสรี เพราะต้องขออนุมัติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นกรมไปรษณีย์โทรเลข การสื่อสารแห่งประเทศไทย และคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

ในปัจจุบัน อ.ส.ม.ท. อยู่มาได้ด้วยการหาเงินกับการให้เช่ารายการมาโดยตลอด แต่คงทำแบบนี้ต่อไปไม่ได้นาน เพราะคู่แข่งขึ้นเกิดมากขึ้นเรื่อย ๆ อ.ส.ม.ท. ไม่ได้อยู่ในยุคก่อนที่มีไม่กี่ช่อง มีกำไรเป็นร้อย ๆ ล้าน ยุคใหม่คู่แข่งขึ้นเกิดขึ้นจำนวนมาก อีกทั้งประเทศไทยไม่เหมือนประเทศที่เจริญแล้วที่มีหลายตลาดรองรับสินค้าของตนเอง เมื่อ อ.ส.ม.ท. มีคู่แข่งมากลูกค้าต้องถูกแบ่งไปสัดส่วนต่าง ๆ น้อยลง มีการเลือกสรรมากขึ้น คนที่มาเช่าทำรายการน้อยลง ราคาต้องลดลงเพื่อกดผู้เช่า ถ้าหากยังยืนอยู่กับการเช่ารายการอย่างเดิรแบบนี้อนาคต อ.ส.ม.ท. จะลำบากมากและอาจต้องเลิกกิจการไปเช่นเดียวกับที่เคยเกิดขึ้นกับบริษัท ไทยโทรทัศน์ มาแล้วในอดีต เพราะฉะนั้น อ.ส.ม.ท. ต้องก้าวไปสู่สิ่งใหม่ และปรับตัวเข้าสู่ยุคใหม่ข้างหน้า เช่น การเริ่มดำเนินการโทรทัศน์แบบใหม่ที่ทั่วโลกกำลังทำอยู่ คือ อีเล็กทรอนิกส์โฮวี หรือการใช้สายโทรศัพท์ส่งคลื่นโทรทัศน์ ที่สามารถส่งภาพและเสียงในเวลาเดียวกัน ย้อนไปมา 2 ทิศทาง หรือการสร้างสถานีโทรทัศน์รับส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม เป็นต้น เพราะโครงการดังกล่าวมีประโยชน์มาก และทำรายได้ให้กับ อ.ส.ม.ท. อย่างมากมาย

สำหรับแนวโน้มของการแข่งขันในธุรกิจโทรทัศน์ในอนาคตนั้น แต่ละสถานีคงจะสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตนเองขึ้นมา หรือพยายามสร้างกลุ่มเป้าหมายหลัก เพื่อแข่งขันกับธุรกิจโทรทัศน์ด้วยกัน และแข่งขันกับธุรกิจเคเบิลทีวี และโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมโดยตรง เพราะหากแต่ละสถานีไม่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และทำรายการที่มุ่งกลุ่มเป้าหมายเหมือนกัน สถานีที่มีเงินทุนน้อยและมีระเบียบกฎเกณฑ์มากอย่างเช่น อ.ส.ม.ท. จะไม่สามารถแข่งขันกับภาคเอกชนที่ทำสถานีอื่นได้เลย เนื่องจากภาคเอกชนเต็มไปด้วยความคล่องตัวและมีเงินลงทุนมากกว่า

สำหรับ อ.ส.ม.ท. ในอนาคต คงให้ความสำคัญกับรายการเด็ก เป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากแนวโน้มของการแข่งขันในธุรกิจโทรทัศน์ในอนาคต แต่ละสถานีจะสร้างเอกลักษณ์ของตนเองหรือพยายามสร้างกลุ่มเป้าหมายหลัก ซึ่ง อ.ส.ม.ท. พิจารณาแล้วเห็นว่า รายการเกี่ยวกับเด็ก ยังไม่มีสถานีไหนให้ความสำคัญอย่างจริงจัง ในขณะที่ อ.ส.ม.ท. เป็นผู้นำในการทำรายการสำหรับเด็กอยู่แล้ว อย่างไรก็ตามในอนาคตนั้น คงต้องมีการปรับปรุงรายการต่าง ๆ ของ อ.ส.ม.ท. ให้ทันสมัยมาตรฐาน หรือมีการสนับสนุนรายการที่ผลิตโดยคนไทยให้มากขึ้นด้วย

นอกจากนี้หลังจากดาวเทียมไทยคมเปิดให้บริการคงเป็นโอกาสดีที่ อ.ส.ม.ท. จะได้ส่งสัญญาณภาพและเสียงออกไปนอกประเทศ เพื่อขยายกำลังส่งออกไปต่างประเทศ อันจะส่งผลให้ตลาดมีการขยายตัวมากขึ้น รวมถึงการเพิ่มจำนวนผู้ชมผู้ฟังด้วย

ในส่วนของรายได้นั้น แม้ว่านายสงชัยจะไม่ได้เน้นเรื่องรายได้เป็นเรื่องหลักเหมือนสถานีช่องอื่น ๆ จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่ นายสงชัย เข้ามาเป็นผู้อำนวยการ ได้ยกเลิกระบบ "การประมูล" เพราะไม่ได้วัดที่ผลตอบแทนที่ อ.ส.ม.ท. จะได้รับเป็นหลัก แต่จะเน้นที่คุณภาพรายการมากกว่า และคงจะดำเนินการตามแนวทางนี้ต่อไปในอนาคต เพราะการดำเนินการดังกล่าว เป็นการคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชน และภาพลักษณ์ขององค์กรเป็นหลัก ในขณะที่ระบบการประมูล คำนึงถึงรายได้มากกว่าคุณภาพ

"นโยบายในการนำเสนอรายการของ อ.ส.ม.ท. จะตั้งอยู่บนพื้นฐานความต้องการของประชาชน ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับผู้จัดการที่ให้ประโยชน์สูงสุดแก่ อ.ส.ม.ท. ใครทำรายการดีและเห็นว่า มีประโยชน์กับประชาชนให้มาทำที่ อ.ส.ม.ท." นายสงชัย กล่าวในเรื่องของการทำรายการในวัน แกลงข่าวผลการดำเนินงานในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา

ส่วนการผลิตรายการเองนั้น อ.ส.ม.ท. ต้องการที่จะผลิตรายการด้วยตนเองแต่ปัญหา อยู่ที่ว่า ค่าใช้จ่ายในการผลิตสูงกว่าซื้อรายการจากที่อื่น อีกทั้งกับความเชี่ยวชาญและความคล่องตัว ในการทำงานผู้เอกชนไม่ได้ ในขณะที่มีการแข่งขันสูงมาก มีสถานีโทรทัศน์เกิดขึ้นและมีคู่แข่งอันมาก บรรดาเอเจนซี่ต้องเลือกสรรมากขึ้น อ.ส.ม.ท. มีความจำเป็นต้องมีการปรับปรุงตัวเองให้พร้อมก่อน จึงต้องคำนึงถึงภาพลักษณ์ขององค์การ ไม่ว่าจะเป็นสถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุกระจายเสียง และสำนักข่าวไทย ทั้งนี้รายการทางสถานีโทรทัศน์มีความสำคัญมากเป็นสิ่งที่ต้องดูแล เพราะถ้าไปถึง อ.ส.ม.ท. ต้องเปิดทีวีก่อนเป็นอันดับแรก หาก อ.ส.ม.ท. ผลิตรายการออกมาไม่ดีจะส่งผลกระทบต่อองค์การอย่างมาก

"คนมีแนวคิดมุ่งจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคนดู ด้วยการนำรายการที่ซื้อมาจากต่างประเทศ และจับมือกับผู้ผลิตรายการชั้นนำของไทย ผลิตรายการต่าง ๆ ได้แก่ ข่าวสาร เหตุการณ์บ้านเมือง ในประเทศ เพื่อป้อนโทรทัศน์ทั่วโลก โดยอาศัยการกระจายสัญญาณในเครือข่ายของ กสท. ให้ครอบคลุมพื้นที่ 2 ใน 3 ของโลก ในปี พ.ศ. 2538 นี้ ขณะนี้อยู่ระหว่างการประสานงานเตรียมความพร้อมในการสร้างเครือข่ายการส่งสัญญาณโทรทัศน์ เพราะว่าการขายแบบนั้นทีวีทั่วโลกปรับมาแล้ว และเป็นผลดีกับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ" (นายสงชัย สัมภาษณ์วันที่ 1 มีนาคม 2537)

จากการประชุมคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. ครั้งที่ 6/2537 เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2537 ที่ผ่านมา ได้มีการพิจารณาเป้าหมายการผลิตและให้บริการของ อ.ส.ม.ท. โดยที่ประชุม มีมติว่า ในฐานะที่ อ.ส.ม.ท. เป็นหน่วยงานค้ำจุนสื่อสารมวลชนของรัฐ จึงควรได้มีการปรับปรุงอัตราส่วนรายการทุกประเภทเพื่อพัฒนาสังคมและสาธารณประโยชน์ และการจัดสรรเวลาสำหรับ รายการต่าง ๆ ในการเผยแพร่ความรู้ข่าวสารที่เกิดประโยชน์ต่อมหาชนให้สูงขึ้นกว่าเดิม และควรมี

บทบาทในการช่วยพัฒนาขีดความสามารถการผลิตรายการของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในลักษณะของ Production House เพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำหรือสนับสนุนการผลิตรายการที่มีคุณภาพ โดยมีรูปแบบในการนำเสนอที่ดึงดูดผู้ชมผู้ฟังให้สนใจและติดตามเพื่อ อ.ส.ม.ท. จะได้มีความชำนาญการในการผลิตรายการที่เจาะลึก ซึ่งเอกชนไม่สามารถผลิตได้เนื่องจากต้นทุนสูงมาก ประกอบกับนโยบายหลักของรัฐบาลได้เน้นเรื่องเศรษฐกิจ คือการกระจายรายได้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจน โดยเฉพาะคนจนในชนบทที่สมควรจะได้รับการพัฒนามากยิ่งขึ้นโดย อ.ส.ม.ท. ควรเน้นในเรื่องดังกล่าว โดยหาแนวทางที่จะกระตุ้นให้ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งเป็นผู้ชมผู้ฟังรายการให้ความสำคัญต่อชีวิตคนในชนบท และช่วยให้คนชนบทสามารถพัฒนาตนเองได้

นอกจากนี้เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็วมากประชาชนคนไทย โดยเฉพาะเขาชนจะมีโอกาสรับรู้อะไรและเลียนแบบวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ ในโลกได้อย่างง่ายดาย จึงขอให้ อ.ส.ม.ท. ให้ความสำคัญในการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ โดยเน้นด้านศิลปวัฒนธรรมไทยให้มากกว่าที่เป็นอยู่

จากแผนวิสาหกิจประจำปีงบประมาณ 2538-2542 ของ อ.ส.ม.ท. ได้กำหนดนโยบายด้านการผลิตและการบริการ ไว้ดังนี้

- (1) ให้มีการผลิตและเสนอรายการวิทยุโทรทัศน์ ให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน โดยมีเนื้อหาสาระที่ส่งเสริมจริยธรรมและความรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และสังคมให้ดีขึ้น
- (2) ให้มีการผลิตและเสนอรายการทางวิทยุกระจายเสียง ที่เป็นไปตามนโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษา พละนาถมิช เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต โดยการพัฒนาการให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ฟัง
- (4) ให้มีการผลิต เสนอ และบริการด้านข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง รวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์

ส่วนนโยบายด้านการตลาด ได้กำหนดไว้ดังนี้

- (1) เพิ่มสัดส่วนการตลาดให้มากขึ้น
- (2) เน้นให้มีการลงทุนเพื่อก่อให้เกิดรายได้ และลดค่าใช้จ่าย
- (3) สร้างเสริมกลยุทธ์ให้มีความคล่องตัวเพียงพอต่อการแข่งขัน
- (4) ให้มีการร่วมลงทุนขยายกิจการตามวัตถุประสงค์ของ อ.ส.ม.ท.
- (5) พัฒนาแหล่งรายได้

ทิศทางการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจของ อ.ส.ม.ท. ในอนาคต คงต้องปรับตัวตามสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ เพราะปัจจุบันระบบเศรษฐกิจมีความสำคัญต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังที่จอห์น ไบรอนด์ กล่าวไว้ว่า "อำนาจเศรษฐกิจจะครองความยิ่งใหญ่กว่าอำนาจทางการเมือง" ซึ่งสามารถพิสูจน์ได้จาก การล่มสลายของประเทศคอมมิวนิสต์หลายประเทศ หรือการเปลี่ยนนโยบายที่เน้นความสำคัญทางการเมืองมาเป็นทางเศรษฐกิจของประเทศจีน รวมถึงการปิดประเทศของพม่า

ในอนาคตข้างหน้า อ.ส.ม.ท. ต้องประสบกับภาวะการแข่งขันเพิ่มมากขึ้นทั้งสี่มวชนภายในประเทศและจากต่างประเทศ หากไม่ปรับเปลี่ยนหรือหาแนวทางในการดำเนินกิจการใหม่ การดำรงอยู่ของ อ.ส.ม.ท. จะยากลำบากและอาจต้องปิดกิจการ ดังเช่น การปิดกิจการของบริษัทไทยโทรทศน์ มาแล้ว ซึ่งเป็นผลมาจากการดำเนินงานขาดทุน เพราะไม่มีระบบการบริหารด้านการตลาดที่ดี และคล่องตัวนั่นเอง

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้จนวนุการ อ.ส.ม.ท. และจากเอกสารต่าง ๆ พบว่ามีแนวความคิดในการพัฒนาในอนาคตไปในทิศทางเดียวกัน คือ การคิดค้นหาแนวทางที่จะให้องค์กรสามารถแข่งขันกับองค์กรอื่นได้ ไม่ว่าจะเป็นการร่วมลงทุนในธุรกิจสี่มวชนที่เกี่ยวข้อง การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการดำเนินกิจการ การลดค่าใช้จ่ายและปรับปรุงระบบบริหารการเงิน-การตลาดให้มีประสิทธิภาพ คล่องตัวและการปรับปรุงการผลิตให้มีประสิทธิภาพ เป็นต้น ซึ่งการที่ อ.ส.ม.ท. จะพัฒนาไปในทิศทางดังกล่าวได้นั้น จะสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร เพราะหาก

โครงสร้างเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ทำให้การดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท. มีความคล่องตัว อย่างเช่น การเป็นรัฐวิสาหกิจที่ดี ความเป็นอิสระและความคล่องตัวในเรื่องการเงินจะตามมา โดยเฉพาะเมื่อ อ.ส.ม.ท. แปรสภาพเข้าตลาดหลักทรัพย์ สามารถดำเนินงานแข่งขันกับสื่อมวลชนของไทยและของ ต่างประเทศได้ง่ายขึ้น

ในส่วนของรายได้จากการดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท. นั้น ในอนาคตคงไม่เปลี่ยนแปลงไป เพราะจากข้อมูลของนายสงชัย และคณะกรรมการบริหาร รวมทั้งนโยบายที่กำหนดไว้ในแผนวิสาหกิจ ของ อ.ส.ม.ท. พบว่า อ.ส.ม.ท. ในอนาคตไม่ได้เน้นเรื่องรายได้เป็นปัจจัยหลัก เพราะจากบทเรียน ที่ผ่านมามุ่งแสวงหาแต่รายได้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ทำให้ผลผลิตที่ออกมาไม่มีคุณภาพ ส่งผลต่อ ภาพลักษณ์ขององค์การในทางลบ ดังนั้นจึงได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นการเน้นผลผลิตที่มีคุณภาพ ซึ่งขณะนี้ อ.ส.ม.ท. ได้เริ่มดำเนินการบ้างแล้ว โดยการยกเลิกการประมูลเช่าเวลาผลิตรายการทางโทรทัศน์ เปลี่ยนมาเป็นการคัดเลือกผู้ผลิตที่ผลิตรายการที่มีคุณภาพแทน ซึ่งการยกเลิกการประมูลดังกล่าว แม้จะทำให้ อ.ส.ม.ท. ขาดรายได้ส่วนนี้ไปบ้าง แต่ก็ได้ทำให้ภาพลักษณ์การเป็นองค์การสื่อสารมวลชน ของรัฐดีขึ้น

อย่างไรก็ตามการที่ อ.ส.ม.ท. ไม่คำนึงถึงรายได้นี้ อาจเป็นเพราะ อ.ส.ม.ท. สามารถ คิดค้นเพื่อการแสวงหารายได้จากแหล่งอื่น ๆ มาเสริมได้ และปัจจุบันนี้ อ.ส.ม.ท. ไม่ได้พึ่งเงิน งบประมาณหรือได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลแต่อย่างใด อ.ส.ม.ท. ดำเนินกิจการด้วยตัวเองและอีกมี ก้าวไรมาโดยตลอด ซึ่งก้าวไรส่วนหนึ่งนอกจากจะส่งเข้าเป็นรายได้ของรัฐแล้วยังแบ่งให้ช่อง 11 อีกด้วย

นอกจากนี้ทิศทางการผลิตงานในอนาคต จากการศึกษาพบว่า ในอนาคต อ.ส.ม.ท. จะมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากขึ้น กล่าวคือ ต้องผลิตงานทั้งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และสำนักข่าวไทย ให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชาชนและสังคมให้ดีขึ้น ประกอบกับในอนาคตผลผลิตจากสื่อมวลชนอื่น ๆ จะมีความหลากหลายมาก ประชาชนไม่สามารถรับได้หมด อ.ส.ม.ท. จะต้องผลิตงานที่เฉพาะกลุ่มเป้าหมาย เช่น งานที่เน้น การพัฒนาชนบท หรืองานที่เน้นด้านศิลปวัฒนธรรมไทย เพราะค่อไปภาพความเจริญจากต่างประเทศ

จะหลังไหลเข้ามาสู่ประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น จึงต้องต่อสู้และปกป้องวัฒนธรรมที่มาจากต่างชาติ

4. ทิศทางและแนวโน้มด้านการบริหารในเชิงธุรกิจ

นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจสื่อสารมวลชนในอนาคตไว้มากมาย อ.ส.ม.ท. ในฐานะที่เป็นองค์การสื่อสารมวลชนแห่งหนึ่ง จำเป็นที่จะต้องศึกษาในเรื่องดังกล่าว เพื่อนำมา ประยุกต์ในการกำหนดทิศทางการบริหารในเชิงธุรกิจต่อไปในอนาคต ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลก ของการสื่อสาร โดยสามารถสรุปแนวคิดได้ดังนี้

อนุช อภาภิรมย์ (ความคิดเรื่องสังคมข่าวสาร , 2532) กล่าวไว้ว่า ความเจริญทาง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้การสื่อสารพัฒนาไปโดยมีการผลิต และการใช้เทคโนโลยีทางการ สื่อสารที่ทันสมัยด้วยระบบสื่อสารผ่านดาวเทียม (SATELLITES) ระบบแสง (SOLAR) และ ระบบคอมพิวเตอร์ (COMPUTER)

ALVIN TOFFLER (Morgan , 1984) ระบุว่า วิทยุและโทรทัศน์ถูกผลิตเพื่อ ความสะดวกในการใช้จึงมีลักษณะเป็น MOBILE คือใช้เคลื่อนที่ได้ เวลาและสถานที่จึงไม่เป็นอุปสรรค ต่อการติดต่อสื่อสารในยุคปัจจุบัน ในเวลาเดียวกันอุตสาหกรรมอวกาศทำให้เกิดการใช้ "ดาวเทียม" ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ใช้ในลักษณะของสื่อทั่วไปและสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิทยุ และโทรทัศน์ โทรทัศน์ผ่านดาวเทียมกำลังได้รับความสนใจจากบุคคลในยุคสังคมนวัตกรรม เช่นเดียวกับภาพแพร่ หลายของเคเบิลทีวี

นายธีรวัฒน์ คุประตกุล (คนเก่งแห่งอนาคต , 2532) กล่าวไว้ว่า เทคโนโลยีการสื่อสาร ยุคใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดาวเทียมสื่อสาร กำลังส่งผลกระทบต่อโลกทั้งโลกเสมือนกับกำลังมี ขนาดเล็กลง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การถ่ายทอดรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ซึ่งฝ่ายรับมีทั้งประเภท ที่รับจากสถานีถ่ายทอดรวมบนพื้นดิน และอาศัยจานรับสัญญาณโทรทัศน์จากดาวเทียมเข้าสู่เครื่องรับใน บ้านโดยตรง

จอห์น ไนซ์บิตต์ และแพทริเซีย อเบอร์ดีน (เมกาเทรอนด์ 2000 ,1990) ระบุว่า การส่งภาพและเสียงทางสถานีโทรทัศน์ที่มีลักษณะ "ทั้งโลก" ได้ก่อรูปขึ้นบ้างแล้วบนพื้นแผ่นดินใหญ่ ยุโรป ในรูปสถานีโทรทัศน์นานาชาติที่กระจายภาพและเสียงผานดาวเทียมสื่อสาร แต่คงหนีไม่พ้นปัญหา คึงถ่วงกันระหว่างการดำเนินชีวิตแบบ "ทั้งโลก" กับความเป็นชาตินิยมทางวัฒนธรรมและอุปสรรค เล็ก ๆ น้อย ๆ ในเรื่องภาษา

กล่าวได้ว่า การแพร่ขยายของรายการทีวีไปทั่วทั้งโลก มีผลกระทบกว้างไกลยิ่งกว่า แซมเบอร์เกอร์และกางเกงยีน เพราะกระทบค่านิยมในสังคมแต่ละแห่งโดยตรงและลึกซึ้งมากกว่า

นายชานาต จันทรเรือง (โลกานวัตร 4 กันยายน , 2537) ระบุว่า ความเกี่ยวเนื่อง สัมพันธ์ของประเทศต่าง ๆ ในโลกนี้ นำไปสู่การไร้พรมแดน เนื่องจากความก้าวหน้าทางวิทยาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว ฉับไว ภายในเวลาไม่กี่วินาทีก็สามารถติดต่อสื่อสาร กระจายข่าวได้ทั่วโลก ไม่ว่าจะเกิดขึ้น ณ มุมไหนของโลกก็ตาม

ความคิดเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับที่ จอห์น ไนซ์บิตต์ (เมกาเทรอนด์ ,1982) ได้กล่าว "เรากำลังจมอยู่ในทะเลแห่งข้อมูลข่าวสาร และหิวโหยต่อความรู้ใหม่ ๆ อย่างที่สุด ซึ่งทุกวันนี้มี สื่อมวลชนที่จะเสนอข้อมูลข่าวสารสะท้อนการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านแก่เราได้ตลอดเวลา ทั้งจากเครือข่าย เคเบิลทีวี และจากสถานีแต่ละช่อง จากวิดีโอและฟิล์ม จากนิตยสาร หนังสือพิมพ์ จำนวนนับไม่ถ้วน

SYDNEY W.HEAD (World Broadcasting Systems,1985) แสดงความคิดเห็นว่า สื่อกระจายเสียงต้องสามารถแพร่กระจายไปได้ทุกทิศทาง ทุกหนทุกแห่ง รวดเร็ว และทันทีทันใด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว ใต้นั้นจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการดำเนินงาน ความความสามารถที่จะหาได้ ในขณะที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

โลกทุกวันนี้ และนับจากนี้ต่อไป จะเป็นโลกที่แข่งขันกันด้วยข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ทั้งภาพและเสียง สายเคเบิลไฟเบอร์ออฟติก ส่งคลื่นที่เป็นสื่อทุกอย่าง ทุกรูปแบบนำพาสิ่งที่เกิดขึ้นในจุดใดจุดหนึ่งของโลก ปรากฏให้เห็นทันทีทันใดภายในไม่กี่วินาที หูตาของมนุษย์จะกว้างไกลยิ่งขึ้น คนทำสื่อต้องปรับตัวต้องปรับบทบาท เพราะสื่อมวลชนจะเดินตามหลังสังคมไม่ได้สื่อที่ต้องอยู่ข้างหน้าเป็นผู้ชี้ให้เห็นสิ่งที่เกิดขึ้น อาจกล่าวได้ว่าไม่มียุคสมัยใด จะเห็นการเคลื่อนไหวปรับตัวของสื่อมวลชนในโลกเท่ายุคนี้

การส่งสัญญาณโทรทัศน์ในอนาคค จะสามารถทำได้อย่างไรรอบ เขตและพรมแดน เนื่องจากคุณภาพของสัญญาณได้รับการปรับปรุงให้มีความชัดเจนกว่าเดิม ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาของเทคโนโลยี โดส อ.ส.ม.ท. นอกจากจะส่งสถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมแล้ว ยังเตรียมส่งออกอากาศสถานีโทรทัศน์คลื่น เอฟ.เอ็ม.107 เม็กกะเฮิรตส์ ซึ่งเป็นคลื่นที่ออกอากาศ 2 ภาษา ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย ออกอากาศผ่านดาวเทียมและออกไปทั่วโลกอีกด้วย

ในอนาคตนั้น การบริหารธุรกิจทางด้านสื่อมวลชนจะต้องเติบโตมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านเคเบิลทีวีนั้น ได้เข้ามามีบทบาทต่อประชาชนอย่างค่อนข้างสูง เมื่อรัฐบาลเปิดให้ธุรกิจเคเบิลทีวีสามารถดำเนินการได้อย่างเสรีแล้ว ทำให้เกิดการแข่งขันอย่างแน่นนอน ซึ่งไม่ใช่เป็นสิ่งที่ทำกันอยู่ในปัจจุบัน เพราะผู้ที่เข้ามาต้องมีความพร้อมทั้งเงินทุนและประสบการณ์ การเปิดเสรีนั้น มีโอกาสทำให้ธุรกิจเคเบิลทีวีในประเทศมีการพัฒนา และมีโอกาสที่จะพัฒนาได้เท่าเทียมกับต่างประเทศเข้าสู่ระบบสากล

วงการวิทยุโทรทัศน์ได้ก้าวเข้าสู่ยุคบริการผ่านดาวเทียมและเข้าสู่ยุคการแข่งขันระหว่างประเทศ อ.ส.ม.ท. เตรียมที่จะนำตัวเองและธุรกิจเคเบิลทีวีและทีวี ในเครือข่ายเข้าสู่การแข่งขันในลำดับดังกล่าวต่อไป สำหรับขั้นตอนที่วางไว้คือ ในระยะแรก อ.ส.ม.ท. ต้องมีสถานีรับส่งสัญญาณทีวีผ่านดาวเทียมเพื่อให้บริการแก่ตนเองและธุรกิจในเครือข่ายเสียก่อน ปัจจุบัน อ.ส.ม.ท. มีธุรกิจเครือข่าย ได้แก่ ธุรกิจเคเบิลทีวีแบบบอกรับสมาชิกผ่านดาวเทียม คือ ไอบีซี ไทยสกาย และทีเอ ซึ่งรายละเอียดนี้เป็นเคเบิลทีวีระบบไฮนทิวแนสที่จะเปิดให้บริการได้ต้นปีหน้า รวมทั้งทีวีช่องต่าง ๆ ด้วย ที่จะต้องใช้บริการอันถึงกับสัญญาณภาพของตนเองขึ้นดาวเทียมในอนาคต ขณะนี้ อ.ส.ม.ท. ได้รับอนุมัติจาก กสท. ในการขอจัดตั้งสถานีรับส่งสัญญาณดาวเทียมดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

นายสงชัย กล่าวในเรื่องนี้ในการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนถึงโครงการจัดตั้งสถานีรับส่งสัญญาณทีวีผ่านดาวเทียมว่า " จุดประสงค์ของการจัดตั้งสถานีรับส่งสัญญาณทีวีผ่านดาวเทียมนั้น เพื่อให้บริการแก่ธุรกิจในกลุ่ม รวมทั้งการดำเนินการเป็นธุรกิจเปิดให้รายอื่น ๆ เข้ามาใช้บริการด้วย นอกจากนั้นจะเป็นการส่งเสริมให้ อ.ส.ม.ท. แข่งขันในต่างประเทศได้ด้วย ทั้งนี้ อ.ส.ม.ท. มีโครงการที่จะแพร่ภาพสัญญาณรายการโทรทัศน์ไปต่างประเทศ ซึ่งเป็นในลักษณะของการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์เพื่อการประชาสัมพันธ์ข่าวสารและชนบทรวมเนือมของประเทศไทย ให้ต่างชาติได้รับรู้ และเข้าใจมากยิ่งขึ้น โครงการเริ่มต้นจะเป็นรายการเผยแพร่ข่าวสารของประเทศไทยที่ใช้ชื่อว่า "THAI NEWS NETWORK" เป็นรูปแบบของการส่งสัญญาณรายการไปต่างประเทศแบบ "ฟรีทีวี" "

ปัจจุบัน อ.ส.ม.ท. เป็นหน่วยงานของรัฐ ตามอำนาจในพระราชกฤษฎีกานั้น สามารถดำเนินการแพร่สัญญาณวิทยุ และสัญญาณภาพโทรทัศน์ได้ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ดังนั้นเรื่องที่ อ.ส.ม.ท. จะดำเนินการแพร่ภาพสัญญาณรายการไปต่างประเทศ ก็ทำได้ทันทีเมื่อมีสถานีรับส่งสัญญาณดาวเทียมเป็นของตนเอง แม้ว่าประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องเรื่องนี้รองรับก็ตาม สำหรับรายการทีวีของผู้ให้บริการอื่น ๆ นั้น กฎหมายยังไม่ได้เปิดไว้ ซึ่งจะต้องมีผลักดันให้รัฐบาลอนุญาตให้ดำเนินการในเรื่องเดียวกันนี้ได้

จากแผนวิสาหกิจประจำปีงบประมาณ 2538-2542 ของ อ.ส.ม.ท. ได้กำหนดนโยบายด้านเทคโนโลยี ไว้ดังนี้

- (1) เป็นผู้นำในวิชาการที่ทันสมัยในกิจการสื่อสารมวลชน
- (2) พัฒนาการดำเนินกิจการสื่อสารมวลชนอย่างครบวงจรด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม
อย่างมีประสิทธิภาพให้สามารถพึ่งตัวเองได้
- (5) พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อขยายธุรกิจของ อ.ส.ม.ท.

ทิศทางและแนวโน้มการบริหารในเชิงธุรกิจของ อ.ส.ม.ท. นั้นจากข้อมูลของนายสงชัย ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. และข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ พบว่า มีทิศทางที่สอดคล้องในทิศทางเดียวกันไปในแนวทางเดียวกัน คือ เห็นว่าในอนาคต เทคโนโลยีการสื่อสารมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ทำให้การติดต่อสื่อสารมีความรวดเร็วฉับไว ทันทีทันใด โดยมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในกิจการ

สื่อสารมวลชนตลอดเวลา ที่สำคัญคือดาวเทียม และไฟเบอร์ออปติกหรือใยแก้วนำแสง อ.ส.ม.ท. จะหยุดนิ่งไม่ได้ต้องนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และขยายธุรกิจของตัวเองนอกจากนั้นโรยบาศ้านเทคโนโลยีของ อ.ส.ม.ท. ยังต้องการให้ อ.ส.ม.ท. เป็นผู้นำในวิชาการที่ทันสมัยในกิจการสื่อสารมวลชนด้วย ส่งผลให้ อ.ส.ม.ท. ทำการศึกษา ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อนำเครื่องมืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพมาใช้ในกิจการของ อ.ส.ม.ท. ตลอดเวลาทุกยุคทุกสมัย

นอกจากนี้ตามแผนวิสาหกิจปีงบประมาณ 2538-2542 ของ อ.ส.ม.ท. ยังได้เตรียม การพัฒนาในด้านเทคโนโลยีอย่างมากมา อาทิ การปรับปรุงและพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้ในระบบธุรกิจต่าง ๆ การนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการควบคุมออกอากาศ การบริการ โทรทัศน์ระบบ 2 ช่องเสียง การดำเนินกิจการโทรทัศน์ระบบ UHF และการบริการวิทยุกระจายเสียง ผ่านระบบดาวเทียม เป็นต้น

อีกทั้งนายสงฆ์ ผู้อำนวนการ อ.ส.ม.ท. ยังมีเตรียมโครงการที่จะจัดตั้งสถานีรับ-ส่ง สัญญาณโทรทัศน์จากดาวเทียม และส่งข่าวสารผ่านดาวเทียมออกไปทั่วโลก ซึ่ง อ.ส.ม.ท. สามารถ ดำเนินการได้ทันที เนื่องจากในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. กำหนดให้ อ.ส.ม.ท. ดำเนินการ ได้ โดยระบุไว้ในมาตรา 7 ข้อ 4 ระบุว่า ทำการค้าและให้บริการเกี่ยวกับกิจการสื่อสารมวลชน ทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ข้อ 8 ระบุว่า จัดตั้งบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด เพื่อประกอบธุรกิจเกี่ยวกับกิจการสื่อสารมวลชน และ ข้อ 11 ระบุว่า กระทำกิจการอย่างอื่นบรรดา ที่เกี่ยวกับ หรือเกี่ยวเนื่องในกิจการสื่อสารมวลชนให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของ อ.ส.ม.ท.

เพราะฉะนั้นทิศทางกาเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีในอนาคตของ อ.ส.ม.ท. จึงต้องสอดคล้อง กับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนของโลก ซึ่ง อ.ส.ม.ท. ในฐานะหน่วยงานสื่อมวลชน แห่งหนึ่งที่ประกอบกิจการสื่อสารมวลชนและมีคู่แข่งกันมากมาย จำเป็นต้องนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย เพื่อความเท่าเทียมกันในการแข่งขันกับคู่แข่งในอนาคต